

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (čtvrtého senátu)

3. května 2007*

Ve věci C-386/05,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článků 68 ES a 234 ES, podaná rozhodnutím Oberster Gerichtshof (Rakousko) ze dne 28. září 2005, došlým Soudnímu dvoru dne 24. října 2005, v řízení

Color Drack GmbH

proti

Lexx International Vertriebs GmbH,

SOUDNÍ DVŮR (čtvrtý senát),

ve složení K. Lenaerts (zpravodaj), předseda senátu, E. Juhász, R. Silva de Lapuerta, G. Arestis a T. von Danwitz, soudci,

* Jednací jazyk: němčina.

generální advokát: Y. Bot,
vedoucí soudní kanceláře: B. Fülöp, rada,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 23. listopadu 2006,

s ohledem na vyjádření předložená:

- za Lexx International Vertriebs GmbH H. Webenem, Rechtsanwalt,
- za německou vládu A. Dittrichem a M. Lummou, jako zmocněnci,
- za italskou vládu I. M. Bragugliou, jako zmocněncem, ve spolupráci s W. Ferrantem, avvocato dello Stato,
- za vládu Spojeného království S. Nwaokolo, jako zmocněnkyní, ve spolupráci s A. Henshawem, barrister,
- za Komisi Evropských společenství A.-M. Rouchaud-Joët a W. Bogensbergerem, jako zmocněnci,

po vyslechnutí stanoviska generálního advokáta na jednání konaném dne 15. února 2007,

vydává tento

Rozsudek

- ¹ Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu čl. 5 bodu 1 písm. b) první odrážky nařízení Rady (ES) č. 44/2001 ze dne 22. prosince 2000 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (Úř. věst. 2001, L 12, s. 1, Zvl. vyd. 19/04, s. 42).

Nařízení č. 44/2001

- ² Podle druhého bodu odůvodnění nařízení č. 44/2001 „[j]e třeba přijmout předpisy, které umožní sjednotit pravidla pro určení příslušnosti v občanských a obchodních věcech v mezinárodním ohledu a zjednodušit formality s ohledem na rychlé a jednoduché uznávání a výkon rozhodnutí členskými státy, pro které je [uvedené] nařízení závazné“.
- ³ Podle jedenáctého bodu odůvodnění nařízení č. 44/2001 „[p]řavidla pro určení příslušnosti musí být vysoce předvídatelná a založená na zásadě, podle které je příslušnost obecně založena na místě bydliště žalovaného, a musí být na tomto základě vždy určitelná, kromě několika přesně určených případů, kdy předmět sporu nebo smluvní volnost stran opravňuje k použití odlišného určujícího hlediska“.

4 Pravidla pro určení příslušnosti stanovená nařízením č. 44/2001 se nacházejí v kapitole II tohoto nařízení, která je tvořena články 2 až 31.

5 Článek 2 odst. 1 nařízení č. 44/2001, který je obsažen v kapitole II oddílu 1 tohoto nařízení, nazvaný „Obecná ustanovení“, stanoví:

„Nestanoví-li toto nařízení jinak, mohou být osoby, které mají bydliště na území některého členského státu, bez ohledu na svou státní příslušnost žalovány u soudů tohoto členského státu.“

6 Článek 3 odst. 1 nařízení č. 44/2001, který se nachází v témže oddílu 1, stanoví:

„Osoby, které mají bydliště na území některého členského státu, mohou být u soudů jiného členského státu žalovány pouze na základě pravidel stanovených v oddílech 2 až 7 této kapitoly.“

7 Podle článku 5 nařízení č. 44/2001, který se nachází v kapitole II oddílu 2 tohoto nařízení nazvaném „Zvláštní příslušnost“:

„Osoba, která má bydliště na území některého členského státu, může být v jiném členském státě žalována:

- 1) a) pokud předmět sporu tvoří smlouva nebo nároky ze smlouvy, u soudu místa, kde závazek, o němž se jedná, byl nebo měl být splněn;

- b) pro účely tohoto ustanovení a pokud nebylo dohodnuto jinak, je místem plnění zmíněného závazku:
 - v případě prodeje zboží místo na území členského státu, kam podle smlouvy zboží bylo nebo mělo být dodáno,

 - v případě poskytování služeb místo na území členského státu, kde služby podle smlouvy byly nebo měly být poskytovány,

- c) nepoužije-li se písmeno b), použije se písmeno a);

[...]“

Spor v původním řízení a předběžná otázka

- 8 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce byla předložena v rámci sporu mezi Color Drack GmbH (dále jen „Color Drack“), společností se sídlem ve Schwarzach (Rakousko), a Lexx International Vertriebs GmbH (dále jen „Lexx“), společností se sídlem v Norimberku (Německo), ve věci plnění smlouvy o prodeji zboží, na základě

které se Lexx zavázala dodat zboží různým dalším prodejcům společnosti Color Drack v Rakousku, zejména v oblasti sídla Color Drack, a posledně uvedená se zavázala zaplatit cenu uvedeného zboží.

- 9 Spor v původním řízení se týká zejména nesplnění smluvní povinnosti Lexx vzít zpět zboží, které nebylo prodáno, a vrátit cenu tohoto zboží Color Drack.

- 10 Z důvodu nesplnění této povinnosti podala Color Drack dne 10. května 2004 žalobu na zaplacení proti Lexx u Bezirksgericht St. Johann im Pongau (Rakousko), v jehož obvodu se nachází její sídlo. Tento soud se prohlásil za místně příslušný na základě čl. 5 bodu 1 písm. b) první odrážky nařízení č. 44/2001.

- 11 Na základě odvolání podaného Lexx zrušil Landesgericht Salzburg (Rakousko) tento rozsudek z důvodu, že soud prvního stupně nebyl místně příslušný. Tento odvolací soud měl za to, že jediné místo, k němuž směřuje tento hraniční určovatel, stanovené v čl. 5 bod 1 písm. b) první odrážce nařízení č. 44/2001 pro všechny nároky ze smlouvy o prodeji zboží, nelze určit v případě více míst dodání.

- 12 Oberster Gerichtshof, ke kterému podala Color Drack kasační opravný prostředek proti rozhodnutí Landesgericht Salzburg, má za to, že je pro vyřešení otázky územní příslušnosti rakouského soudu, který má rozhodnout o žalobě v prvním stupni, nezbytný výklad čl. 5 bodu 1 písm. b) první odrážky nařízení č. 44/2001.

- 13 Oberster Gerichtshof uvádí, že toto ustanovení stanoví jediné místo, k němuž směřuje tento hraniční určovatel pro všechny nároky ze smlouvy o prodeji zboží, a sice místo dodání, a že totéž ustanovení, které stanoví pravidlo o zvláštní příslušnosti, musí být v zásadě předmětem restriktivního výkladu. Za těchto podmínek si Oberster Gerichtshof klade otázku příslušnosti soudu, který má rozhodnout o žalobě v prvním stupni na základě uvedeného ustanovení, jelikož v projednávaném případě nebylo zboží dodáno v jediném obvodu tohoto soudu, avšak na různých místech členského státu, kam patří tento soud.
- 14 Oberster Gerichtshof se tedy rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžnou otázku:

„Musí být čl. 5 bod 1 písm. b) nařízení (ES) č. 44/2001 [...] vykládán tak, že prodejce zboží, který má sídlo na území jednoho členského státu a tak, jak bylo dohodnuto, dodal zboží kupujícímu, který má sídlo na území jiného členského státu, na různá místa tohoto jiného členského státu, může být, co se týče smluvního nároku týkajícího se všech (dílčích) plnění, žalován kupujícím – případně podle volby kupujícího – před soudem jednoho z těchto míst (plnění)?“

K předběžné otázce

- 15 Podstatou otázky předkládajícího soudu je, zda je čl. 5 bod 1 písm. b) první odrážka nařízení č. 44/2001 použitelný v případě prodeje zboží, který zahrnuje více míst dodání v témže členském státě, a případně zda může žalobce žalovat žalovaného u soudu místa dodání podle své volby, pokud se žaloba týká všech dodání.

- 16 Úvodem je třeba upřesnit, že následující úvahy se omezují pouze na případ více míst dodání v jednom členském státě a nepředjímají odpověď v případě více míst dodání v několika členských státech.
- 17 Je namístě bez dalšího konstatovat, že znění čl. 5 bodu 1 písm. b) první odrážky nařízení č. 44/2001 neumožňuje samo o sobě odpovědět na položenou otázku, jelikož toto znění se nevztahuje výslovně na případ, o který se v této otázce jedná.
- 18 V důsledku toho je namístě vykládat čl. 5 bod 1 písm. b) první odrážku nařízení č. 44/2001 ve světle vývoje, cílů a systematiky uvedeného nařízení (viz v tomto smyslu rozsudky ze dne 13. července 2006, Reisch Montage, C-103/05, Sb. rozh. s. I-6827, bod 29, a ze dne 14. prosince 2006, ASML, C-283/05, Sb. rozh. s. I-12041, bod 22).
- 19 V tomto ohledu z druhého a jedenáctého bodu odůvodnění nařízení č. 44/2001 vyplývá, že toto nařízení směřuje ke sjednocení pravidel o soudní příslušnosti v občanských a obchodních věcech prostřednictvím pravidel pro určení příslušnosti, která jsou vysoce předvídatelná.
- 20 V tomto rámci uvedené nařízení směřuje k posílení právní ochrany osob usazených ve Společenství tím, že umožňuje zároveň žalobci snadno určit soud, u nějž může podat žalobu, a žalovanému přiměřeně předvídat, u kterého soudu může být žalován (viz výše uvedený rozsudek Reisch Montage, body 24 a 25).

- 21 Pravidla o soudní příslušnosti obsažená v nařízení č. 44/2001 vycházejí tak ze zásady příslušnosti založené na místě bydliště nebo sídla žalovaného, vyjádřené v článku 2 tohoto nařízení a doplněné zvláštní příslušností (viz výše uvedený rozsudek Reisch Montage, bod 22).
- 22 Pravidlo o soudní příslušnosti založené na místě bydliště nebo sídla žalovaného je doplněno v čl. 5 bodě 1 nařízení č. 44/2001 pravidlem o zvláštní příslušnosti ve smluvních věcech. Toto posledně uvedené pravidlo, které odpovídá cíli úzkého vztahu, je odůvodněno existencí úzkého vztahu mezi smlouvou a soudem, který má o sporu rozhodnout.
- 23 Na základě uvedeného pravidla může být žalovaný rovněž žalován u soudu místa, kde závazek, o nějž se jedná, byl nebo musí být splněn, jelikož tento soud se považuje za soud, který má úzký vztah se smlouvou.
- 24 Za účelem posílení hlavního cíle sjednocení pravidel o soudní příslušnosti ve snaze o zajištění předvídatelnosti definuje nařízení č. 44/2001 toto určující hledisko pro prodej zboží samostatně.
- 25 Na základě jeho čl. 5 bodu 1 písm. b) první odrážky je totiž místem plnění zmíněného závazku místo na území členského státu, kam podle smlouvy zboží bylo nebo mělo být dodáno.
- 26 V rámci nařízení č. 44/2001, na rozdíl od toho, co tvrdila Lexx, tak toto pravidlo o zvláštní příslušnosti ve smluvních věcech stanoví místo dodání jako samostatné určující hledisko, které má být použito na všechny nároky z téže smlouvy o prodeji zboží, a nikoliv pouze na nároky ze samotného závazku dodání.

- 27 Ve světle těchto úvah je třeba stanovit, zda je v případě více míst dodání v témže členském státě použitelný čl. 5 bod 1 písm. b) první odrážka nařízení č. 44/2001, a případně zda může žalobce žalovat žalovaného u soudu místa dodání podle své volby, pokud se žaloba týká všech dodání.
- 28 Zprv je třeba vzít v úvahu, že čl. 5 bod 1 písm. b) první odrážka nařízení č. 44/2001 se použije jak v případě jednoho, tak více míst dodání.
- 29 Stanovením jediného místa jak pro příslušný soud, tak pro určující hledisko totiž zákonodárce Společenství nezamýšlel obecně vyloučit případ, že může být příslušných více soudů, ani případ, že uvedené hledisko může být splněno na různých místech.
- 30 Co se týče čl. 5 bodu 1 písm. b) první odrážky nařízení č. 44/2001, který stanoví jak mezinárodní, tak místní příslušnost, toto ustanovení směřuje ke sjednocení pravidel o soudní příslušnosti, a tedy k přímému stanovení příslušného soudu, aniž by odkazoval na vnitrostátní pravidla členských států.
- 31 V tomto ohledu je třeba se domnívat, že kladná odpověď na otázku, zda je dotčené ustanovení použitelné v případě více míst dodání v témže členském státě, nezpochybnuje cíle sledované pravidly o mezinárodní příslušnosti soudů členských států uvedenými v nařízení č. 44/2001.
- 32 Jednak použitelnost čl. 5 bodu 1 písm. b) první odrážky nařízení č. 44/2001 v případě více míst dodání v témže členském státě je v souladu s cílem předvídatelnosti sledovaným tímto nařízením.

- 33 V tomto případě totiž strany smlouvy mohou snadno a přiměřeně předvídat, ve kterém členském státě mohou svůj spor předložit soudu.
- 34 Krom toho použitelnost čl. 5 bodu 1 písm. b) první odrážky nařízení č. 44/2001 je v případě více míst dodání v témže členském státě rovněž v souladu s cílem úzkého vztahu, který odůvodňuje pravidla o zvláštní příslušnosti ve smluvních věcech.
- 35 V případě více míst dodání v témže členském státě je totiž tento cíl úzkého vztahu zajištěn, jelikož podle dotčeného ustanovení budou v každém případě příslušné k rozhodnutí sporu soudy tohoto členského státu.
- 36 V důsledku toho je čl. 5 bod 1 písm. b) první odrážka nařízení č. 44/2001 v případě více míst dodání v témže členském státě použitelný.
- 37 Z použitelnosti čl. 5 bodu 1 písm. b) první odrážky nařízení č. 44/2001 však za okolností, jako jsou okolnosti věci v původním řízení, nelze dovodit, že toto ustanovení nutně přiznává konkurenční příslušnost všem soudům, v jejichž obvodu zboží bylo nebo mělo být dodáno.
- 38 Co se zadruhé týče otázky, zda v případě více míst dodání v témže členském státě a v případě, že se žaloba týká všech dodání, může žalobce žalovat žalovaného u soudu místa dodání podle své volby na základě čl. 5 bodu 1 písm. b) první odrážky nařízení č. 44/2001, je totiž třeba zdůraznit, že pouze jeden soud musí být příslušný k rozhodnutí o všech nárocích ze smlouvy.

- 39 V tomto ohledu je třeba vzít v úvahu vývoj dotčeného ustanovení. Tímto ustanovením chtěl zákonodárce Společenství v případě kupních smluv výslovně upustit od dřívějšího řešení, podle kterého bylo místo plnění pro každý sporný závazek stanoveno na základě mezinárodního práva soukromého soudu, kterému byl spor předložen. Tím, že určuje samostatně jako „místo plnění“ místo, kde závazek, který charakterizuje smlouvu, musí být splněn, zákonodárce Společenství zamýšlel soustředit soudní příslušnost pro spory týkající se všech smluvních závazků na místo plnění a stanovit jedinou soudní příslušnost pro všechny nároky ze smlouvy.
- 40 V tomto ohledu je třeba vzít v úvahu skutečnost, že zvláštní příslušnost uvedená v čl. 5 bodu 1 písm. b) první odrážce nařízení č. 44/2001 je za účelem užitečné organizace řízení v zásadě odůvodněna existencí obzvláště úzkého vztahu mezi smlouvou a soudem, který má o sporu rozhodnout. Z toho plyne, že v případě více míst dodání zboží je v zásadě třeba pro účely použití dotčeného ustanovení rozumět místem plnění místo, které zajišťuje nejužší vztah mezi smlouvou a příslušným soudem. V takovém případě se nejužší vztah nachází zpravidla v místě hlavního dodání, které musí být stanoveno v závislosti na ekonomických kritériích.
- 41 Za tímto účelem přísluší vnitrostátnímu soudu, kterému je věc předložena, aby rozhodl o své příslušnosti s ohledem na důkazy, které mu jsou předloženy.
- 42 Nelze-li stanovit místo hlavního dodání, každé z míst dodání má dostatečně úzký vztah s věcnými prvky sporu, a tedy významný vztah s ohledem na soudní příslušnost. V takovém případě může žalobce žalovat žalovaného u soudu místa dodání podle své volby na základě čl. 5 bodu 1 písm. b) první odrážky nařízení č. 44/2001.

- 43 Přiznání této volby žalobci umožňuje zároveň posledně uvedenému snadno určit soud, u něž může podat žalobu, a žalovanému přiměřeně předvídat, u kterého soudu může být žalován.
- 44 Tento závěr nemůže být zpochybněn skutečností, že žalovaný nemůže předvídat, před kterým soudem tohoto členského státu může být konkrétně žalován, neboť je dostatečně chráněn, jelikož na základě dotčeného ustanovení může být v případě více míst plnění v témže členském státě žalován pouze před soudy tohoto členského státu, v jejichž obvodě bylo uskutečněno dodání.
- 45 S ohledem na všechny výše uvedené úvahy je třeba na položenou otázku odpovědět, že čl. 5 bod 1 písm. b) první odrážka nařízení Rady (ES) č. 44/2001 ze dne 22. prosince 2000 musí být vykládán tak, že se toto ustanovení použije v případě více míst dodání v témže členském státě. V tomto případě je soudem příslušným k rozhodnutí o všech nárocích ze smlouvy o prodeji zboží soud, v jehož obvodu se nachází místo hlavního dodání, které musí být určeno v závislosti na ekonomických kritériích. Při neexistenci určujících kritérií pro zjištění místa hlavního dodání může žalobce žalovat žalovaného u soudu místa dodání podle své volby.

K nákladům řízení

- 46 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení vzhledem ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (čtvrtý senát) rozhodl takto:

Článek 5 bod 1 písm. b) první odrážka nařízení Rady (ES) č. 44/2001 ze dne 22. prosince 2000 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech musí být vykládán tak, že se toto ustanovení použije v případě více míst dodání v témže členském státě. V tomto případě je soudem příslušným k rozhodnutí o všech nárocích ze smlouvy o prodeji zboží soud, v jehož obvodu se nachází místo hlavního dodání, které musí být určeno v závislosti na ekonomických kritériích. Při neexistenci určujících kritérií pro zjištění místa hlavního dodání může žalobce žalovat žalovaného u soudu místa dodání podle své volby.

Podpisy.